

Hier had het kopje moeten staan, maar de PC is gecrasht!

Vertalingen PsittaScene herfst 2015.

Van het bureau van..

In de meer dan zeven jaar dat ik voor de World Parrot Trust heb gewerkt, heb ik me vaak verwonderd over de diversiteit en complexiteit van de inspanningen die nodig zijn om papegaaien te beschermen – een punt dat goed is toegelicht in dit nummer van *PsittaScene* – in sommige opzichten uitgebreid over de aardbol. Allereerst – verrassend, veelkleurige Philip Island maakt een diepe indruk op hen die het bezoeken – en als je de foto's ziet in dit nummer zul je zien waarom. Zowel onderzoekers als de lokale bevolking genieten van zijn andere-wereldsheid – en zoals je zult zien, erkennen ze de mogelijkheden om een nieuw toevluchtsoord te scheppen voor een zeldzame parkiet die enorm heeft gevochten tegen de vernietiging van habitat. Mensen hebben in het verleden het eiland van zijn bomen ontdaan, maar er zijn tekenen van verandering. Kleine stukjes vegetatie hebben het overleefd en verspreiden voorzichtige verbindingen over het eiland. De veerkracht van de natuurlijke wereld is inderdaad opmerkelijk, en het vermogen van mensen om de schade te herstellen is geruststellend.

Vervolgens, in deel twee van Evet Loewen's artikel "Back to Brazil" (zie deel een in *PsittaScene* zomer 2015) zul je een persoonlijk verslag van haar reizen naar Zuid Amerika en de projecten gewijd aan het redden van papegaaien. Wetenschap, grapjes en gevleugelde wijnborstamazones doorspekken haar tekst, en geven ons een kijkje in de uitdagingen van het met succes herintroduceren van bedreigde papegaaien.

Tot slot, de voortdurende en verwoestende handel in wildvang papegaaien, gericht op Indonesië en vooral op Molukse lori's, wordt in deze uitgave uitgelicht. De beelden van samenwerking tussen mensen en de vogels – sommige mild, sommige verontrustend – vertellen een verhaal dat ons herinnert aan de bestrijding van extreme armoede en papegaaienbescherming, op gespannen voet met elkaar. Het maakt het zoeken naar een oplossing belangrijk.

We brengen je ook een eerbetoon en zichtbare traktatie: één van de belangrijkste wildlife illustratoren van de laatste decennia heeft ons verlaten. De erfenis die William Cooper nalaat is blijvend, één die helder de enorme diversiteit van het leven dat ons omringt verheerlijkt. We zullen hem missen en alles dat hij ons heeft gebracht voor begrip voor de papegaaien ter wereld. Steve Milpacher

Phillip Island:

Toekomstig toevluchtsoord voor geelbuikrosella's

Artikelen en foto's van Luis Ortiz-Catedral

Phillip Island is een plaats apart, de heuvels voor me zijn veelkleurig: geel, rood, bruin, roze. Al deze tinten komen hier voor. Een wolk glijdt langzaam voorbij.

In het verschuivende licht verandert het palet...."

"Ben je wel eens op zo'n plek geweest, Luis?" Vraagt Dave (Dids) Evans me. "No nooit," lieg ik. Maar ik ben heel vaak op zo'n plek geweest tijdens mijn kinderjaren, alleen toen was het een denkbeeldig landschap: Goab, de woestijn van kleuren, van één van mijn favoriete boeken "The Neverending story".

Phillip Island en zijn veelkleurige heuvels zijn heel erg realistisch. Ik kon me veel langer aan deze heuvels vergapen, maar Dids is me al vooruit in een gestage pas. Ik haal hem in en de rest van het team: Cass, Abi, Kenny, Joel en Rosco, allemaal rangers van het Norfolk Island National Park. Ik wordt vergezeld van Liz, mijn collega uit Nieuw Zeeland. Liz en ik zijn uitgenodigd om naar Phillip Island te komen om te helpen met taxaties van de vegetatie. We allebei een grijns op onze gezichten. In minder dan een uur houden we al van deze plek.

Boven onze hoofden cirkelen sternes tegen de achtergrond van onheilspellende wolken. Het eerste wat opvalt als je op Phillip Island aankomt, is buiten de schoonheid, dat dit een onverwachte ruwe plek is. De bovenlaag is zo dun dat er alleen gras en dwergstruiken kunnen groeien – dat veel grond geleidelijk is weggespoeld wat langzaam de schitterende heuvels eronder heeft gerooid. Lokale inwoners van Norfolk Island vertellen me dat na hevige regen de wateren rond Phillip Island rood verkleurt. Toch, één boom in het bijzonder, een Norfolk pijnboom, draagt nieuw blad en vruchten, hoewel er niet genoeg aarde eronder is voor zijn zaden om te kiemen... het leven is hard.

Een ander ding wat je je realiseert als je Phillip Island bezoekt, is dat er veel meer is dan het oog ziet. De gebieden met dunne ondergrond, die ik las eerste zag overgaan in groene ravijnen, waar een grotere diversiteit aan planten groeit, houden aarde vast en daardoor kunnen meer planten zich vastzetten. Dus dit is hoe een nog niet gevormd bos er uit ziet: het inheemse bos van Phillip Island komt terug.

Maar.. terugkomen van welke toestand? Phillip Island en zijn grotere zus 6km verderop Norfolk Island waren bedekt met subtropische vegetatie zo'n 200 jaar geleden: Norfolk Island pijnbomen, Norfolk Island palmen, boomvarens, ijzerhout...De eerste opgetekende verslagen beschrijven Phillip Island als een weelderige omgeving. Vol met unieke inwoners.

Tegenwoordig bestaat er slechts ca. 10% van het originele bos dat Norfolk Island en de omliggende eilanden bedekten. De reden hiervoor is duidelijk; kolonisatie van dit land door mensen, zoals op andere plaatsen ter wereld, veroorzaakte dramatische veranderingen in de diversiteit en structuur van de ecosystemen vóór de mens. Tijdens eind 1700 diende Phillip Island als een broedplaats voor exotische zoogdieren gebruikt door kolonisten: varkens, geiten en konijnen. In een paar jaar verwoestte deze vraatzuchtige grazers de unieke vegetatie wat duizenden jaren had nodig gehad om te groeien.

Zo mooi als ze zijn, werden de kleurrijke heuvels van Phillip Island verwoest door werk van de mens, De lange weg naar het ecologisch herstel van Phillip Island begon in de jaren 1900 toe geiten en varkens werden uitgeroeid. Een andere doorbraak was het verwijderen van konijnen in 1986. Verschillende verslagen beschrijven de snelle groei van vegetatie, dat gebeurde na het verdwijnen van de konijnen. Een paar van de zeldzaamste plantensoorten begon aan een langzaam herstel. Veel van de soorten die eens overvloedig aanwezig waren bestaan nog op Norfolk Island en hun zaden worden overgebracht om grotere gebieden van het eiland te herbegroeien.

Maar Phillip Island is geen siertuin: het is een helend ecosysteem. Om het terug te brengen in zijn ecologisch functionerende staat, de “natuurlijke ingenieurs” van het inheemse bos moet ook worden teruggebracht, niet alleen de planten. Het probleem is dat het gilde van natuurlijke ingenieurs is sterk teruggelopen en er is geen back-up voorraad op Norfolk Island. De Kaka *Nestor productus*, een grote papegaai, verdween van de aardbol in 1815.

De Kaka van Norfolk Island had een enorme snavel en speelde een cruciale rol in het strippen van schors en graven in blokken hout op zoek naar larven. Met hun snavels konden ze de zaden en peulen van veel plantensoorten open breken, waarbij ze indirect minder concurrerende soorten, met smallere en zachtere zaden een voordeel gaven in de ondergrond te groeien. Dezelfde snavel moet erg handig zijn geweest bij het drinken van nectar van sommige bloemen en mogelijk helpen bij kruisbestuiving. Zijn overlevende familie, de Kaka *Nestor meridionalis* vervult deze rol in de bossen van Nieuw Zeeland.

Een andere verdwenen ingenieur, een fruiteter, de houtduif *Hemiphaga novaeseelandiae spadicea* verdween rond 1900. De Kaka van Norfolk Island en de houtduif zijn verdwenen en met hen de ecologische samenhang die eens de bossen van Norfolk en Phillip Island vormden. Het zijn twee van de vele bewijzen die door mensenheden in de ecologische fabriek van de Zuid-Pacifische eilanden zijn veroorzaakt.

Deze geesten achtervolgen mij.

Maar niet alles is verloren. Als ik deze regels aan het typen ben, er vindt een ambitieus plan plaats om het ecosysteem van Phillip Island te herstellen: één van de overgebleven ingenieurs, een kleine papegaai, speelt geen kleine rol in de bosecologie van Norfolk Island ... en we willen het terugbrengen naar Phillip Island.

Eerbetoon aan een meester-tekenaar van vogels William T. Cooper (1934-2015)

Een paar jaar geleden op een expositie van wildlifetekeningen hoorde ik een gesprek tussen twee bezoekers toen ze een schilderij van etende vijgparkieten naderden met de handtekening van de artiest verscholen onder het frame. Het gesprek verliep als volgt:

“Oh, dat is een Cooper schilderij”.

“Hoe kun je dat zien?”

“Kijk naar de met mosbegroeide tak, het fruit en de bladeren beschadigt door insecten. Niemand schildert gebladerte zoals hij!”

Ik herinner me dit incident om de nauwgezette aandacht voor detail te belichten dat is een onmiskenbaar kenmerk van wildlife tekeningen door William (Bill) Cooper. Hij was een ervaren veldwaarnemer met “oog voor detail”, een erfenis van zijn levenslange liefde voor de Australische “bush”, en deze ervaring werd vakkundig omgezet in zijn kunstwerken. Ik heb het genoeg gehad meer dan 40 jaar een nauwe vriendschap en vruchtbare samenwerkingsverband te onderhouden met Bill, en kan zeggen dat dat succes was gebaseerd op wederzijds respect.

Bill was een volleerde professional en een meester vakman, kwaliteiten die zich laten zien in zijn prachtige schilderijen van wildlife, voorla vogels. Lezers van *PsitttaScene* zullen voorla bekend zijn met de tekeningen van papegaaien en hij wordt het meest geassocieerd met papegaaien. Hij hield er zeker van papegaaien te tekenen vooral de Australische zwarte kaketoos waarmee hij een sterke band had.

Vlak voordat hij overleed, vertelde Bill me dat hij kon terugkijken op een “goed leven” omdat hij kon doen wat hij graag deed. Hij was vooral dankbaar dat alle tekeningen van *Parrots of the World*, ons eerste boek, zich in de Australian National Library bevinden en zeker verheugd zou zijn te weten dat alle tekeningen van *Pigeons and Doves in Australia*, ons laatste boek, zijn aangekocht door de State Library of New South Wales (de Mitchell Library). Deze aankopen door instituten bevestigen de achting die aan deze tekeningen worden toegekend in Australië en ergens anders.

Onze samenwerking is ten einde en het enige wat ik kan zeggen is – dank je wel, Bill! Joseph M. Forshaw

Een over het hoofd geziene hotspot voor papegaaienhandel: Noord-Molukken, Indonesië

H. Eden, W.Cottee-Jones en John C. Mittermeier

Pak la Gode is een boer op het afgelegen eiland Obi in de Indonesische Noord-Molukken. Hij verbouwt en verkoopt een reeks gewassen, van cacao tot rijst, bezit verscheidene koeien en oogst kruidnagel op een heuvelbosje. Hij woont met zijn vrouw en vijf kinderen in een eenvoudig huis met een tinnen dak en open bron voor water. Hij is een vriendelijke en gulle man, waarbij hij zowel populair is als respect afdwingt bij de rest van het dorp.

Hij is tevens een ervaren jager en om zijn inkomen aan te vullen, waagt hij zich, eens per maand, diep het bos in en de hoogste berg op van het eiland. Het duurt meerdere dagen om de berg te beklimmen en het enige wat hij meeneemt is een kleine hangmat, wat gedroogde vis en een papegaai.

Pak la Gode is, zoals veel andere boeren op de Noord-Molukken, een papegaaienstroper. Hij gebruikt een handtamme lori als lokvogel, waarmee hij een hele groep wilde lori's kan vangen, klaar voor de verkoop als hij terugkomt naar zijn dorp. Maar terwijl hij als jongeman papegaaien kon vangen rond in de bossen rond zijn boerderij, moet hij nu verder en verder reizen op zoek naar zijn slachtoffer.

Papegaaien geeft hij toe worden steeds moeilijker te vinden.

Gelegen tussen Sulawesi en Nieuw-Guinea zijn de Noord-Molukken een over het hoofd geziene, maar rijke biodiverse groep eilanden in Oost-Indonesië. Ze bereikte bekendheid rond de 16^e eeuw door Europeanen als de oorsprong van waardevolle kruiden, vooral kruidnagel en nootmuskaat en toen opnieuw in de 19^e eeuw voor hun rol in het inspireren van Alfred Russel Wallace en zijn evolutietheorie. Tegenwoordig zijn ze de thuisbasis van veel inheemse planten en dieren en papegaaien zijn geen uitzondering.

Verschillende papegaaiesoorten zijn beperkt tot deze eilanden waaronder de witkuifkaketoe *Cacatua alba*, Molukse lori *Lorius garrulus* en de violetnek lori *Eos squamata*. De edelpapegaaai *Eclectus roratus*, die meer verspreid is, leeft ook in deze beboste eilanden en men kan ze vaak in paren zien vliegen over het bos als de schemering invalt.

Al deze soorten zijn doelwit voor papegaaienhandel en staan op Appendix II van CITES, die verbiedt hun internationale handel zonder vergunning. Onder de Indonesische wet is bij handel in deze soorten nationaal ook een vergunning vereist en omdat er sinds 1992 er geen zijn uitgegeven, is deze handel illegaal.

Ondanks deze wetgeving is de handel in papegaaien zowel nationaal als internationaal gebruikelijk op de Noord-Molukken, hoewel er weinig informatie bestaat over hoeveel papegaaien er worden gevangen elk jaar.

Papegaaien vangen op de Noord-Molukken.

De primaire lokale methode voor het vangen van papegaaien is met gebruikmaking van takken die ingesmeerd zijn met lijm gemaakt van de broodboom en trekken wilde vogels aan door gebruikmaking van een gevangen vogel als lokvogel. Nadat de gevangen vogels van de takken zijn verwijderd, worden ze in bladeren gewikkeld om het transport het bos uit te vergemakkelijken. De vogels worden dan gebaad in petroleum om de lijm te verwijderen zodra ze het huis van de stroper hebben bereikt.

Papegaaien worden of voor een lage prijs verkocht aan lokale bewoners in het dorp van de stroper (IDR “Indonesische roepia's” 100.000/US\$ 10) voor een Molukse Lori of voor meer aan internationale handelaren overzee (IDR 500.000/US\$ 10).

Voorafgaand aan de verscheping worden de vogels in kleine kooien gehouden tot wel 14 in één container. De kooien worden dan buitengaats in kleine boten gevaren en ontmoeten daar de grotere schepen van de internationale handelaren – zowel de financiële transactie en de transfer van de papegaaien gebeurt op zee.

Er zijn ook meldingen van soldaten en mijnwerkers die vaak op verschillende eilanden werken rond Indonesië, die papegaaien kopen en meenemen naar hun thuishiland in afgezaagde waterflessen en plastic buizen. Deze papegaaien worden ofwel als huisdier gehouden of weggegeven als cadeautje. In dit geval is het onduidelijk wat het sterftcijfer is bij elke stap in het proces van vangst en transport, of in het algemeen.

Molukse lori's

De Molukse lori staat in het bijzonder onder grote druk van de vangst. Het is een erg populaire huiskamervogel in Indonesië, maar is zo enorm gevangen in sommige gebieden dat het is verdwenen en bijgevolg is opgenomen als kwetsbaar op de IUCN Rode lijst. Deze status werd genomen op de aanname dat 5.000 Molukse lori's elk jaar worden gevangen in zijn hele verspreidingsgebied.

Echter recent onderzoek door de University of Oxford en University of Indonesia heeft een voorzichtige schatting gedaan dat 6.000 Molukse lori's jaarlijks worden gevangen op het eiland Obi alleen al (Cottee-Jones et al 2014). Hoewel de wilde populatie van Molukse lori's onbekend is, als andere eilanden doelwit zijn van dezelfde aantallen van oogsten, zou de Molukse lori veel meer bedreigd zijn dan voorheen werd geloofd.

Bovendien zijn er drie ondersoorten van de Molukse lori gevonden op de eilanden van de Noord-Molukken, waaronder een opvallende goudmantel soort op Obi en Bacan *Lorius garrulus flavopalliatatus*. Beschouwd als aparte soorten zijn deze unieke ondersoorten ongetwijfeld in gevaar. Het lijkt erop dat door het over het hoofd zien van de omvang van de papegaaihandel in dit gebied en de complexiteit van taxonomie, we misschien de nood van een paar van de mooiste papegaaien in Zuidoost Azië negeren.

Molukse lori's bescherming

Drie maatregelen zijn nodig om er zeker van te zijn dat we niet blindelings toestaan dat de Molukse lori uitsterft in de komende decennia. Eerst hebben we een idee nodig van de grootte van de populatie: een enkel onderzoeker brekende de laatste schatting in 1992. Hoewel de omvang en het ruwe terrein van de eilanden in de Noord-Molukken een uitdaging vertegenwoordigt, ligt deze taak zeker binnen de bevoegdheden van verschillende Indonesische NGO's. We hebben dringend een populatie schatting nodig om de snelheid waarin de Molukse lori daalt te beoordelen, terwijl uitgebreid onderzoek tevens de locaties zou aangeven voor de meest veelbelovende plaatsen om ze te beschermen.

Ten tweede, hoewel wijzigingen in de regelgeving hoogst onwaarschijnlijk niet effectief zijn om op zichzelf te staan, vooral gezien de beperkte capaciteit van de wetshandhaving in de Noord-Molukken, zouden zowel de IUCN als CITES de status van de Molukse lori opnieuw moeten evalueren. De soort opwaarderen naar bedreigd en de soort opnieuw catalogiseren op Appendix I, respectievelijk, zou gerechtvaardigd zijn op basis van ons recente onderzoek naar stropen op de Noord-Molukken. Deze stappen kunnen het profiel van de nood van de lori's verhogen en het juiste regelgevingmilieu creëren om deze over het hoofd geziene beschermingsuitslag aan te pakken.

Tenslotte, het zou de moeite waard zijn om naar eenvoudigere, goedkopere oplossingen te zoeken die effectief zouden zijn in dit gebied. Het stropen van papegaaien is niet gelijkelijk verdeeld over de Noord-Molukken. Stropen is geconcentreerd in bepaalde dorpen, die vaak een goede ferryverbinding hebben als hulp bij de export. Zo lang als Molukse lori's onwaarschijnlijk in de bossen blijven rond de stropende dorpen, zijn ze nog behoorlijk algemeen in gebieden waar er niet wordt gestroopt –zoals kapvergunningen waar stroopverbod is opgelegd door bedrijven. Hoewel het nog moet worden getest aan de basis, één mogelijke methode is om samen te werken met lokale stropers “no-take” zones aan te wijzen.

Door samen te werken met het relatief kleine aantal stropers, die actief zijn in de Noord-Molukken kan het mogelijk zijn om een handvol “no-take” zones te bewerkstelligen op ieder eiland. Deze zones zouden bronpopulaties van Molukse lori's kunnen huisvesten, die het overleven van de soort in deze gebieden zouden waarborgen, terwijl ook het behouden van de reguliere oogst van Molukse lori's die stropers mogen vangen rond hun grenzen, behouden blijft.

Het is vermeldenswaard dat het stropen van papegaaien zelden de belangrijkste bron van inkomsten is voor de stropers in de Noord-Molukken. Zorg dat stropers zoals Pak la Gode een belangrijke rol spelen in het vaststellen van de “no-take”zones, deze strategie van zelfregulering kan effectieve beschermingsuitkomsten opleveren.